

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Sveriges Arkitekter - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterä
ra Yrkes
utövares
Samar
bets
näm
nd

Stockholm 2011-07-12

Regionförbundet Södra Småland
Videum Science Park
351 96 VÄXJÖ

Synpunkter på remissutkast till Regional kulturplan för Kronobergs län

KLYS har beretts tillfälle att yttra sig över ovanstående förslag till regional kulturplan. Efter en inledande presentation av KLYS och vårt arbete, följer våra synpunkter på planen. Vi har försökt lägga upp synpunkterna efter den ordning som finns i förslaget. Det finns bra ambitioner och mycket som är positivt i dokumentet. Vi har här dock valt att fokusera på det som vi tycker kan förbättras.

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – företräder via sina 17 medlemsorganisationer ca 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl.a. författare, musiker, tonsättare, bildkonstnärer, dramatiker, regissörer, journalister, skådespelare, filmare och dansare. Organisationerna samarbetar under KLYS paraply i frågor som rör t.ex. upphovsrätt, arbetsmarknad, tryck- och yttrandefrihet samt mediefrågor. KLYS har i drygt 50 år arbetat med dessa frågor på ett nationellt plan.

I och med införandet av samverkansmodellen på den statliga kulturpolitikens område, har KLYS också påbörjat ett arbete på regional nivå, främst med att försöka bidra till att yrkesverksamma kulturskapare är med i processen kopplad till kulturplanen. Enligt förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet ska regionala kulturplaner tas fram "efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället." KLYS har uppfattat att förordningen som en uppmaning både till regionerna och till professionell kulturskapare att ta tillvara på kulturskapares regionala erfarenheter och utifrån det också formulera en regional konstnärspolitik. Med avstamp i det arbetar KLYS för att professionella kulturskapare bjuds in till konstområdesövergripande samråd om kulturplanen och en diskussion om kulturskapares villkor i regionen. Den exakta formen för samråd med professionella kulturskapare väljer regionen själv.

Det är KLYS erfarenhet att kulturplanerna ofta tas fram i nära samarbete med de regionala institutionerna. Ett vanligt tillvägagångssätt är att institutionerna ombeds bidra med beskrivningar av

sin *verksamhet* och visioner för framtiden som avsnitt i kulturplanen.

Därför vill KLYS vill verka för att kulturskapare – i första hand de kulturskapare som inte är knutna till någon institution – bjuds in till samtal och att konstnärspolitiken inte tappas bort mellan ideella föreningars behov och regionala institutioners prioriteringar för sin verksamhet.

KLYS verkar för att dialoger sker i formaliserad form, dvs. att det i kulturplanen beskrivs hur landstinget planerar att ha samråd med professionella kulturskapare i sin region, både de som är knutna till någon av regionens verksamheter och de fria kulturskaparna. KLYS verkar också för att det i kulturplanen budgeteras för samråd med professionella kulturskapare (mötesarvodering, resor etc.).

Bland KLYS viktigaste frågor, som även gäller samverkansmodellen, är att vi vill att principen om armlängds avstånd används och värnas. Denna princip har skapats för att konsten ska kunna stå fri från politiska viljor, och är av största vikt för att konstnärlig frihet ska kunna upprätthållas och att demokratiska samtal ska kunna ske i samhället. Vi verkar också för att det ska finnas en balans mellan kulturens egenvärde och den s.k. aspektpolitiken, samt att även regional kulturpolitik har konkreta målsättningar om konstnärlig kvalitet och förnyelse.

Kulturen och kulturpolitiken

Under rubriken ***Arbetsmodellen*** vill vi att man förtydligar vilka parter som varit inblandade och med vilka man fört samtal och dialoger. Det "lokala kulturlivet" är ett alltför svävande begrepp. Vilka, hur och när? Vidare är vissa begrepp svårförståeliga, som exempelvis "deltagardemokratiska metoder". Vi undrar vad detta betyder. Det framgår att kulturplanen bygger på "dialogprocesser" med bland annat "det professionella kulturlivet och civilsamhället". Det är svårt att avgöra vilka dessa är, och om dessa bakas ihop till en grupp. Om så är fallet, anser vi att det är mycket olyckligt, då civilsamhället, dvs. de ideella krafterna, och de professionella kulturskaparna – enligt KLYS – är olika storheter och fyller olika roller i kulturlivet och i samhället. De är visserligen beroende av varandra för att ett rikt kulturliv ska kunna skapas och upprätthållas, men de verkar på helt skilda villkor. De professionella är utbildade inom sitt område, har yrkesmässig erfarenhet och lever av sitt arbete, medan amatörer ofta har annan utbildning och sysselsättning och ägnar sig åt kulturverksamhet på sin fritid. Både samråd och stöd till dessa olika grupper bör vara separata och se olika ut.

Kulturell infrastruktur

I avsnittet om ***Generella förutsättningar*** talas mycket om de kreativa näringarna, och hur stor andel av regionens invånare som är sysselsatta inom detta fält. En stor del av dessa är just yrkesverksamma kulturskapare, varför vi är lite förvånade över hur lite man verkar ha haft direkt samråd med denna grupp kring kulturplanen. Det är förståeligt att man fokuserar på institutioner, då det är till dessa Samverkansmodellen riktar sig i första hand, men det finns alldeles för lite skrivningar om hur institutionerna och det fria kulturlivet kan samverka. Kulturinstitutionerna har ju ett viktigt uppdrag i att fungera som kreativa miljöer där nya aktörer och initiativ kan fångas upp och utvecklas.

Det känns även som att man blandar ihop kulturliv i allmänhet – såsom teater, bildkonst etc. – med kreativa näringar. KLYS har tagit fram en kartläggning över aktörer inom det som i dagligt tal kallas kulturella och kreativa näringar där följande citat är taget: "Utan den kulturverksamhet som samhället garanterar, från musikklasser i skolan till nationella institutioner som museer och teatrar,

kommer det inte att uppstå några kreativa näringar heller.” Regeringens satsning på kulturella och kreativa näringar handlar inte om skapande verksamhet, utan mer om att skapa möjligheter för s.k. inkubatorer, branschguider och annan information, inte minst på webben. KLYS rapport finns att fritt ladda ner från www.klys.se.

Den funktionsanalys som nämns på sid. 5 tycker vi är ett mycket bra initiativ, och vi medverkar gärna från KLYS sida i arbetet med denna.

På sid. 6 vill vi gärna lyfta fram det som står om fördjupad ”samverkan inom konstområdena”. Sådan samverkan är inte enbart tillgodo för internationell verksamhet, utan på alla nivåer, och KLYS tankar om referensgrupper där personer från olika konstområden finns med är en grundläggande poäng i vårt arbete.

Under *Utmaningar* på sid. 8 skriver man om musikområdet och dess expansion. Det finns en fara här att man återigen blandar ihop professionella och amatörer, och inte särskiljer satsningar och medel till de båda grupperingarna. Det är viktigt att analysera systemet, men det finns en fara med denna sammanblandning. Utan de professionellas kunskap är risken stor att den ideella delen av kulturlivet utarmas. Som exempel kan nämnas att det nästan undantagslöst är professionella som leder alla landets köror vilka består av amatörer. Samma resonemang gäller generellt vidare i dokumentet, bland annat när man diskuterar arrangörsrollen för unga. KLYS efterlyser ett flexibelt stödsystem, där man kan ta hänsyn till vilken verksamhet man ger bidrag till. Är det professionella föreställningar som arrangeras eller genomförs de av amatörer? Kanske en kombination av båda?

Det talas i dokumentet en hel del om behovet av kontakter utanför regionen, såväl internationella som interregionala. När det gäller tankarna om internationella kontakter, undrar vi om det handlar om att verka för internationella gästspel eller om det främst är frågan om kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Detta är av vikt då det påverkar de professionella kulturskaparna på olika sätt. Regionöverskridande samverkan och kontakter för att på så sätt stärka konsten, är helt och hållet något som KLYS står bakom. Vi tror inte att någon gagnas av att man försöker hålla inne med vare sig kunskap eller verksamhet innanför en viss region- eller landskapsgräns. Något vi däremot efterlyser är en konkret strategi som handlar om regionens konstnärspolitik. Det vill säga, vad vill regionen göra för att professionella kulturskapare ska kunna leva och verka i regionen året om? Det räcker enligt vårt sätt att se inte att enbart satsa på kulturella och kreativa näringar, även om det sker i den definition som angetts ovan. Trots att vi anser det vara viktigt med gränsöverskridande verksamhet och kontakter, tror vi inte heller att man ska stirra sig blind på nödvändigheten av att det hela tiden måste ske ”nya” saker. På sid. 16 talas det en del om ”konstnärlig förnyelse”. Detta är självklart ett viktigt begrepp för att det ska kunna ske en utveckling inom kulturområdet generellt, men i det sammanhanget är det minst lika viktigt, tycker vi, att även värna och ta hand om den potential som redan finns i regionen, inte minst vad gäller de professionella kulturskaparna. Vi efterlyser därför klarare analyser och ett starkare fokus i kulturplanen när det handlar om att stödja och förbättra villkoren för professionella kulturskapare, så att dessa ges ökad möjlighet att finnas kvar och verka i regionen. Detta skulle med fördel kunna göras i samverkan med de professionella själva.

Under rubriken **Studieförbund** på sid. 19 skrivs det en del om mötesplatser och lokaler av olika slag. Vi skulle gärna se ett förtydligande här, bland annat vad gäller skapandet av en infrastruktur där man utnyttjar den kompetens som finns i gruppen kulturskapare och samarbetar mer med dessa. Det talas om ”professionella kulturorganisationer”, och vi hoppas att med det menas kulturskaparnas intresseorganisationer och i förlängningen de enskilda kulturskaparna själva.

På sid. 23 under *Utmaningar för kulturella och kreativa näring* tas på ett klart och tydligt vis upp några problemområden, vilket vi tycker är bra. Bland annat att de offentliga stödsystemen inte är uppbyggda på ett vis som är anpassade efter kulturskapares verklighet och behov. Detta är något vi och våra medlemsorganisationer brottas med dagligen. Här behövs dock mer än att skapa en plattform för kulturföretagande. Det behövs en rejäl genomlysning av hur situationen ser ut, och här bör man ta hjälp av kulturskaparna själva och ta del av deras erfarenheter.

Utvecklingsarbete under planperioden

Den lista över insatser som föreslås i slutet av dokumentet tycker vi är en utmärkt – och i många fall tydlig – ambition att komma vidare. Dock har vi några funderingar som här listas i punktform:

- Det finns en insats kring litteratur och författarskap. Detta är utmärkt, men det saknas skrivningar om detta tidigare i dokumentet.
- Det är bra att man anser att det bör formuleras en politisk vision för (bild)konstområdet, men varför inte en vision för alla konstområden?
- Insatsen om att "Utveckla och stärka institutionerna som kreativa miljöer...". Här är det viktigt att man är uppmärksam så att inte medel tänkta till kulturändamål går till mellanhänder av olika slag.

Bilagor

Här saknas de professionella kulturskaparna helt och hållet. Har de inte varit med alls i processen eller har man bara glömt att ta med dem? Vi befarar det förstnämnda och efterlyser att man tar med dessa i det framtida arbetet med genomförande och uppföljning av den regionala kulturplanen.

Avslutande kommentar

KLYS vill avslutningsvis peka på följande tre övergripande punkter som vi anser vara extra viktiga när det handlar om att ta fram, genomföra och utvärdera en regional kulturplan:

- Ta tillvara professionella kulturskapares åsikter och erfarenheter om regionala villkor.
- Formulera vilken av konstnärspolitik man vill ha i regionen.
- Respektera principen om armlängds avstånd.

Vi bifogar även bilagan "Hur KLYS ser på samråd med kulturskapare i samverkansmodellen".

Slutligen vill vi å alla kulturskapares vägnar tacka för möjligheten att få komma med synpunkter på kulturplanen. Dessa har tagits fram inom KLYS interna Samverkansgrupp, där våra fyra huvudområden – ord, ton, bild/form samt scen/film – finns representerade.

Erik Wahlström, förbundssekreterare, 08-667 88 90, erik@klys.se

Vid ytterligare frågor var vänlig kontakta:

Giulia Ray, samverkanssamordnare, 070-262 19 38, giulia@klys.se

Anna Söderbäck, ordförande, 070-219 51 21, anna@klys.se